

Εγεννήθη ημίν συγγραφεύς...

του Δρ. Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Στην αυχμηρή έρημο του σήμερα· όπου δεν ευνοείται καμιά διανοητική τέχνη με ζητούμενο την πνευματική εγρήγορση κι άρση των συμβατικών αντιλήψεων· όπου το βιβλίο απ' αγαθό χρήσεως κατάντησε αγαθό καταναλώσεως· όπου οι μισοί που κυκλοφορούμε είμαστε «οι Συγγραφείς»(!)· όπου η γλώσσα, με την οποία ο Ρωμαίος Κικέρων ήθελε να διαλέγονται οι θεοί («ει θεοί διαλέγονται τη των Ελλήνων γλώττη χρώνται»), προσκρούει στην «αρωγή» και «ευδοκίμηση»· όπου καμιά προτροπή, που έβαλε ο 2^{ος} π.Χ. αιώνας στα χείλη του Αρκάδα ιστορικού, Πολύβιου («εν καιροίς χαλεποίς μέμνησο της γλώσσης»), δεν υπήρξε τόσο σημαντική, διαχρονική, μα κι επίκαιρη· όπου η σοδομία, ο λεσβιασμός, η αιδοιολεξία αποτελούν θέματα προσφιλή, συρμό, για την πλειονότητα των σύγχρονων λογοτεχνών.

Σ'αυτή τη μουντή ατμόσφαιρα έλαβα πριν έξι μήνες, περίπου, το μυθιστόρημα της «άγνωστης» μου, Ειρήνης Νικολάκη – Καλαμάρη, «**Με χρώμα και αλμύρα - θάλασσα αγάπη μου**», από τις εκδόσεις «Ωκεανίδα» και δυστυχώς το έβαλα στα αζήτητα των άμεσων επιλογών μου. Πρόκειται για το δεύτερο της έργο.

Αξιώθηκα, τελικά, να το διαβάσω τον Αύγουστο κι ομολογώ ότι είχα χρόνια να πυρακτωθώ από ένα βιβλίο. Αυτά τα συναισθήματα, το νάμα, θέλω να σας κοινωνήσω.

Όσον αφορά στη συγγραφέα, πρόκειται για ένα αυθεντικό ταλέντο. Γράφει όπως μιλάει και μιλάει όπως γράφει. **Δύο τα δυνατά όπλα στη φαρέτρα της: γλώσσα, λυρισμός.** Η γλώσσα πλούσια, κρυστάλλινη, λαγαρή, δυνατή, λάζο δίστομο – βιωματική αδεία – ξέρει να σέβεται, να σταθμίζει τη βαρύτητα, την οικονομία των λέξεων, όταν κι όπου χρειαστεί. Ο λυρισμός, σύμφυτος με την ασπέδιση ψυχή της λογοτέχνιδας, αφειδώλευτος, χωρίς ίχνος εγκεφαλικού ρινίσματος, δίχως μανιερισμούς και «προκαταλήψεις», δείχνει να γνωρίζει άριστα το παιχνίδι των ισορροπιών, των λεπτών διαχωριστικών γραμμών στο υπερασπίσιμο της δράσης. Αυτά στιγματίζουν το ύφος γραφής και δίνουν εικόνες στέρεες, φωτεινές, ρεαλιστικές, έκπαγλου κάλλους και γύμνιας. Οι σκηνές αυτές – είτε πρόκειται για τοπία, φυσικά φαινόμενα και στοιχειά – ζωντανεύουν σε πλήρη αρμονία, αντιστοιχία, οργανική κι αισθητική σύνδεση με τα αισθήματα κι εσώψυχα των ηρώων. Και τούτο αποτελεί ίδιον μεγάλων δημιουργών.

Λυρισμός και γλώσσα οιακίζουν σε ράμνες και λημέρια, όπου «κράτος και εξουσία» έχουν: η ζωή, ο θάνατος, η ύπαρξη, η αγάπη, ο έρωτας, το πάθος, η θυσία, η αξιοπρέπεια, η τραγικότητα, η χαρά, η λύπη, ο μισεμός, η εγκαρτέρηση, η απαντοχή, η ελπίδα, τα όνειρα, η ματαιότητα, η θυμοσοφία και φιλοσοφία της ζωής, οι μικροί και μεγάλοι θάνατοι της καθημέρας, η δύναμη, τέλος, του ανθρώπου να στοχαστεί, ν' αγγίζει το Θεό, να Τον περάσει.

Πρωταγωνιστής στο έργο ο εμβληματικός Αιγαιοπελαγίτης καπετάνιος, Απόστολος Κομνηνός, πατέρας της συγγραφέως, που εδώ «παίζει» με ψευδώνυμο, Άννα. Εκτός από τα μέλη της οικογένειας του καπετάνιου – τις τρεις γυναίκες και τα τρία παιδιά του – παρελαύνει αγέρωχα κι όλος ο «βιότοπός» του: άνθρωποι απλοί, καθημερνοί στη δούλεψή του, στο καράβι του, φίλοι και φίλες όπου γης, συντοπίτες, αλλόθρησκοι, αλλοεθνείς, ερωμένες, πόρνες, «άλλες τολμηρές κι άλλες σεμνότερες», στα καλντερίμια του λιμανιού. Παιδιά της φαντασίας, οι περσότεροι, από μηχανής θεοί στην υπηρεσία του μύθου, συμπληρώνουν, γλυκαίνουν τη μνήμη,

απελευθερώνουν συσσωρευμένες οδύνες και μύχιες κραυγές της συγγραφέας. Πρόσωπα και πράγματα και λόγια, που άγγιζαν και «στιγμάτισαν κόκκινα» τούτο τον «αριστοκράτη καπετάνιο της φτώχειας».

Ενδεικτικός ο διάλογος μεταξύ του καπετάνιου και της μητέρας του, για τον επικείμενο γάμο του με τη Γερμανίδα, Μπριγκίτε. Προδίδει, εναργώς, νοοτροπίες, «πιστεύω». – «Μια ξένη θα' ναι πάντα ξένη(...) θα' χει τις συνήθειες ενός άλλου τόπου, πολύ μακρινού. Είναι δύσκολο να ριζώσει σε τούτο το χώμα. Εγώ αυτό πιστεύω». – «Ο ξένος, μητέρα, στη σχέση δύο ανθρώπων δεν καθορίζεται απ' την απόσταση του τόπου, αλλά απ' την απόσταση της ψυχής»(σελ. 154).

Ο θυμοσοφικός μονόλογος του περιβολάρη, κυρ-Στάθη, για τον αδόκητο θάνατο της νεαρής συζύγου του καπετάνιου, Αλεξάνδρας, αφοπλιστικός: «Πώς να τη νιώσεις την έρμη τη ζεστασιά σαν δεν κρυνώνεις; Πώς να χαρείς τη φλόγα σαν δε σου λείπει; Κι αν ακόμα τσουρουφλιστείς, προτιμότερο μαθές απ' το να σε δέρνει η παγωνιά. Και βρήκα την απάντηση σ' αυτό που με βασάνιζε. Φτηνή η χαρά χωρίς τη λύπη. Ξεπέφτει. Την αγοράζεις τζάμπα. Και τότες εύκολο να τη γευτείς. Θα τη χορτάσεις και δε θα τη λαχταρήσεις. Και ούτε λόγος να την ευχηθείς σαν κάτι που ν' αξίζει»(σελ. 142). (...) « Ο κύκλος της ζωής είναι τούτος, συλλογιόμουν. Λύπη- χαρά, σκοτάδι - φως. Κι ανάμεσα πορεύεται ο άνθρωπος. Ένας ίσκιος. Να ψάχνει να βρει τόπο ν' αφήσει την ψυχή του»(σελ.143).

Οι σκηνές των θανάτων ανείπωτες σε περιγραφή και πρωτοτυπία, με κορυφαία εκείνη του πατέρα, όταν πουλιά αλογάριαστα, οι μνήμες, μέσα απ' τις καμαρούλες του μυαλού του, διαισθανόμενα το τέλος, βιάζονται να φτερακίσουν ξανά σε «μακρινές μητέρες», πολυφίλητες (σελ.307).

Μαχαίρι δίκωπο στην ψυχή του αναγνώστη η επόμενη μέρα από το αμετάκλητο, αυτή τη φορά, ταξίδι του καπετάνιου, για τους περιλειπούμενους, Μαρία (σύζυγο), Άννα και Χρήστο (τέκνα), όπως κι η δίχως κάθαρση τραγωδία του Χρήστου. «Τα δύο νεαρά παιδιά, με τα χέρια απλωμένα άνοιγαν τις χούφτες για να φωλιάσουν τα όνειρα. Πουλιά διαβατάρικα ήταν κι έμειναν λίγο. Πάγωσαν οι τόποι και τράβηξαν για μέρη ζεστά. Στη ζωή του Χρήστου έκανε την εμφάνισή του ένα αστέρι χλωμό που την κυβερνούσε. Φώτισε αμυδρά μια γκρίζα πεδιάδα και σ' αυτήν απλώθηκε η ζωή του. Εμπρός απ' τα μάτια της Μαρίας η κρυσταλλένια ατμόσφαιρα διαλύθηκε. Έμεινε να ζει πίσω απ' τον ήλιο. Οι μέρες της έφταναν μέχρι το χάραμα, τελειωναν εκεί κι απέκτησαν ένα φως μουντό. Η Άννα μέσα απ' την πορεία της προσπάθησε να φυτέψει πράσινο στην γκρίζα πεδιάδα του Χρήστου. Η προσπάθεια την κούρασε. Της αφαίρεσε τη δυνατότητα ν' αγγίζει τον ήλιο που στόχευε. Ελάχιστες φορές μόνο, δειλά, ίσως τον πλησίασε»(σελ. 310).

Στ' αρνητικά του βιβλίου ο μη αντιπροσωπευτικός τίτλος του κι η κραυγαλέα έλλειψη διορθωτικής επιμέλειας. Η ευθύνη βαρύνει, ακέραια, τον εκδότη.

Ειρήνη, σ' ευχαριστώ για τούτο το ανείπωτο σεργιάνι που μου χάρισες. Ανήκεις στη χορεία των λογοτεχνών, που ανακάλυψαν το χρυσοφόρο φτεράκισμα της ασπαιρούσας ψυχής σε σχετικά ώριμη ηλικία. Συμβαίνει αυτό στους ανθρώπους. Το «μολύβι»,πολλές φορές, είναι σαν το μπαστούνι, που πρέπει να φτάσεις σε κάποια ηλικία για να το πιάσεις, που πρέπει να έχεις αποστάξει «θέλω» και «πρέπει» για να το χρησιμοποιήσεις. Τώρα, άσμενος **προσμένω να μοιράνεις τις γειτονιές της σύγχρονης λογοτεχνίας με αριστουργήματα** - μαργαρίτες κορυβαντικές τ' Απρίλη να σπαθίζουν τες κατεβασιές του χειμώνα, ζειδώρη βροχή από λαλάδες του αίματος, της αλμύρας, της πατρίδας, για έναν κόσμο καλύτερο απ' ό,τι τον βρήκες...Γένοιτο...